

KÜLTÜR MİRASININ SÜREKLİLİĞİ İÇİN ANITSAL BİNALARIN YENİDEN KULLANILMASI BAĞLAMINDA ERMENEK TOL MEDRESE

Bahtiyar EROĞLU*
Esra YALDIZ**

ÖZET

Medreseler Türklerin İslamiyet Döneminde geliştirdikleri en önemli yapı türlerindedir. Karaman'ın Ermenek ilçesinde yer alan Ermenek Tol Medrese, merkezi açık avlulu plan şemasına sahip olan, Karamanoğlu mimarisinin günümüze kadar ulaşabilmiş en güzel örneklerinden biridir. Ermenek Tol Medrese, mimarlık tarihi ve sanat tarihi açısından üzerinde durulması, korunması gereken bir yapıdır. Tarihsel süreç içerisinde, toplumun sosyal ve ekonomik yapısındaki değişimin sonucu olarak mimari ve kentsel oluşumu da değiştirmektedir. Bu değişim süreci içerisinde, kültürel ve estetik değer taşıyan yapıların korunması kavramı ortaya çıkar. Koşulların ve değer yargılarının hızla değiştiği bir toplumda, zaman içerisinde yapıların işlevleri de değişebilmektedir. Tol Medrese; bu bağlamda ele alınarak koruma ve yeniden kullanım kapsamında değerlendirilmiştir. Günümüze kadar birkaç kez onarım görmüş olan yapı, şu an kullanılmamaktadır. Kültür mirasımızın bir ürünü olarak bakmak zorunda olduğumuz bu yapının, gelecek kuşaklara aktarılması kültür mirasının sürekliliğin sağlanması açısından önem taşımaktadır. Temennimiz, Vakıflar Genel Müdürlüğüne yapının restorasyonu yapılarak; yeri, konumu, mekansal özellikleriyle bağdaşan yeni bir fonksiyon verilerek kullanıma açılmasıdır. Yapılan bu çalışmada işlev dönüşümüyle ilgili olarak öneride bulunulmuştur. Bir an önce gerekli önlemler alınıp, yapıya bir fonksiyon verilerek yaşatılması sağlanmazsa, mimarlık tarihi açısından büyük bir kayıp olacağı ilgili çevrelere iletilmek istenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Ermenek Tol Medrese, kültürel miras, yeniden kullanım

ABSTRACT

The madrasas are the most important structures that have been developed by Turks after Islam. The Ermenek Tol Madrasa having an open court plan diagram at the center and taking place in the Ermenek district of the Karaman city is one of the most beautiful samples of the Karamanoğlu Architecture and was able to reach today. Within the historical process, as a result of the alterations in the society's social and economical structures, the architectural and urban formations have also changed and the concept of the protection of the works of art that carry the cultural and esthetical values has come on the scene. In a society in which the conditions, the standards of judgment and many kinds of these things change rapidly, also the functions of the buildings change by the time. The Tol Madrasa taking place in the Ermenek district of Karaman was evaluated in the protection scope by considering it in that context. The structure has been subjected to several repairs until it reached today but it is not used now. We should look after this structure in the view of being our cultural heritage for ensuring the continuity of the cultural heritage to the future generations. Our wish is to give a new function to the structure that agrees with its place, location and residential properties and it should be opened for the man use by making its restoration immediately by the Directorship of the Regional Wakfs. In this study there was also given a suggestion related with the functional transformation of the structure. And it

* Yrd. Doç. Dr., Selçuk Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi

** Arş. Gör., Selçuk Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi

was desired to announce to the concerning environments that if this structure was not kept alive by giving it a suitable function and taking the necessary precautions immediately, it would be a great loss in terms of the history of architecture.

Keywords: Ermenek Tol Madrasa, cultural heritage, re-utilization.

Giriş

Geçmişten günümüze ulaşabilen kültür değerlerimizin, gelecek nesillere aktarılması toplumsal bir görevdir. Anıtların değerlendirilerek koruma çalışmaları sırasında bu toplumsal sorumluluğun yanı sıra, varolan kaynakların yeniden kullanımları suretiyle, topluma; kültürel, ekonomik ve sosyal açıdan bir çok fayda sağlanabilir (Kuleli 1998).

Bir toplumu toplum yapan özelliklerin başında kültürel değerleri ve gelenekleri gelmektedir. Toplum bu özelliklerini koruyamadıkça sağlıklı bir gelişme olanağı bulamaz. Koşulların, değer yargılarının ve sosyo ekonomik yapıların değiştiği, toplumsal yapının yeni biçim ve düzenlemeler gösterdiği bir dönemde; her yapıt geçmişten geleceğe bir köprü görevi görmektedir. Medreseler Türklerin İslamiyet Döneminde geliştirdikleri en önemli yapı türlerindedir. Korunması gerekli bir kültür yapısı olan medreseler; durumlarına göre, taşınmaz; türlerine göre, eğitim-sosyal; zaman içerisindeki yerlerine göre de, işlevini yitirmiş anıtsal binalardır. Uzun bir süreç sonunda edinilen kültür birikimlerimizden yararlanarak çağdaş gereksinimlerin karşılanması ve bunun gelecek kuşaklara aktarılması gerekmektedir. Medrese yapıları, geçmişte varlıklarını sürdürmüş olan toplumların kültürlerini günümüze aktarmaktadır.

Karamanoğulları 200 yılı aşkın bir sürede, şimdi Konya- Karaman- İçel- Antalya- Niğde- Kayseri- Nevşehir- Aksaray- Afyon ve yöresini içine alan coğrafi bölgeye egemen olmuşlardır (Konyalı 1967, s.716). Karamanoğulları başta Karaman ve Konya olmak üzere bir çok yerde eserler yapmışlardır. Bu beyliğin meydana getirdiği mimari eserler, kütsel olarak oldukça sade bir görünüş sergilemelerine karşın (girişte yer alan taç kapı haricinde) , farklı kompozisyonları ile Türk yapı sanatında önemli bir yer tutmaktadırlar. Bu eserlerden biri de Karaman'ın Ermenek ilçesinde yer alan **Tol Medrese**, diğer adıyla **Emir Musa Bey Medresesi**'dir. Karamanoğullarından Mahmut Bey'in oğlu Baha-üd-dünya Ved-din Musa tarafından H-740, M-1339 yılında yaptırılan bu medrese Karamanoğulları döneminin sanat değeri en yüksek olan yapılarından (Konyalı 1967, s.716).

Çalışmamız kapsamında yapı, yerinde incelenmiş, gerekli ölçüleri alınarak rölövesi çıkartılmıştır. Çekilen fotoğraflarla görsel malzemeler elde edilmiştir. Medreseyle ilgili gerekli bilgileri toplamak amacıyla ilgili kurumlarla görüşülmüş, literatür taramasıyla da gerekli bilgilere ulaşılmıştır. Bu bilgiler doğrultusunda yapı tanımlanarak, mimarlık tarihi açısından önemine değinilmiştir.

Anıtsal Binalarda Yeniden Kullanım ve Kültürel Süreklilik Kavramı

Değişim süreklidir ve gelişimin bir sonucudur. Toplumların geçmişteki kültür değerlerini, yaşam tarzını, sosyal ve ekonomik düzeylerini yansıtan mimari anıtlar, zaman içerisinde bu şartların değişiminden etkilenmişlerdir.

**Kültür Mirasının Sürekliliği İçin Anıtsal Binaların Yeniden Kullanılması Bağlamında Ermenek
Tol Medrese**

Değişime bağlı olarak özgün işlevini yitiren mimari anıtları korurken, çağdaş kullanımlara uyarlanmaları ve bunun sonucunda da kullanılmaları söz konusu olmuştur.

Tarihsel yapıların yeniden kullanımlarında karşılaşılan problemlerin başında kültürel değişim kavramı ile mekansal ve sosyal sürekliliğin sağlanması gelmektedir. Temel olarak “sosyal süreklilik”, toplumsal yapı karakterini oluşturan sosyo-kültürel, ekonomik, demografik yapının gelişimi ve değişiminin yanı sıra çevresel değerleri oluşturan yerel kimliğin korunması şeklinde tanımlanabilmektedir (*Göçer 2003*). Tarihi sürekliliğin sağlanması, kişilere ve topluma sağlıklı bir tarih bilinci kazandırılması için anıtların korunmaları gerekmektedir. Kişinin sağlıklı olarak toplumsallaşabilmesi, kültürün sürekliliği bilincinin edinilebilmesi için, yaşadığı çevre ona tarihsel geçmişin işaretlerini, simgelerini aktarabilmelidir (Tekeli 1989). Ancak, geçmiştekinin ve gelecektekinin korunması ile yetinilemez; sadece geçmiştekinin korumak, tarihi varlığı, kanıtlamak anlamına gelir. Günümüz insanının en önemli görevi; bugünü ve yarını inşa ederken, geçmişi ve geleceği insanoglu için vazgeçilmez değerler açısından hatırlamak, bunların özünü çağdaş bir yorum ile günümüz mimarisine aktarılabilir olmalıdır (Özer 1989).

Mimari anıtlara gelir getirmesi beklenen birer araç olarak bakmak yerine, bu yapılara değerlendirilmeleri, kullanılmaları, yaşatılmaları ve gelecek kuşaklara aktarılmaları gereken birer kültür ürünü olarak bakmamız daha doğru olacaktır. Varolan mimari eserleri değişen ihtiyaç ve isteklere göre kullanmak, tarihsel ve kültürel mirasa sahip çıkmak dünya mimarlığının başlıca konuları arasında yer almaktadır. Anıtlara özgün işlevlerinden farklı yeni bir işlev verilmesi, antik çağlardan beri yapılan bir uygulamadır. St. Angelo Kilisesi ;zaman içerisinde kale, papaya ait bir ikametgah, ceza evi olarak kullanılmış ve şu an müze-turistik aktivite merkezi durumuna getirilmiştir. Diğer bir örnek ise Roma’daki Diocletian Hamamıdır. 16.yy’da hamamın bazı bölümleri Michelangelo tarafından kiliseye çevrilmiştir. Zaman içerisinde yapının bir kısmı müze ve sinema olarak kullanılmıştır. Hamamın kiliseye çevrilen kısmı haricinde kalan bölümleri bugün müze olarak kullanılmaktadır. Venedik’te yer alan bir ortaçağ rahibe manastırı ‘okul ve laboratuvarları’ olarak kullanılmaktadır. Roma’daki Farnese Sarayı 1911 yılından beri Fransız Büyükelçiliği olarak yaşamını sürdürmektedir. İngiltere’de 13.yy’da inşa edilen bir manastırın rahip konutları; 16.yy’da saray olarak kullanılmış, 19.yy’ın ilk yarısında körler için bir atölye haline getirilmiştir. Bugün bina ‘Mimarlık Çalışmaları Enstitüsü’ olarak kullanılmaktadır (Feilden 1994, s.263-267). Yurtdışındaki bu yeniden kullanım çalışmalarına ülkemizden de çeşitli örnekler verebiliriz. İstanbul’daki I.Uusal Mimarlık Dönemi eseri olan Sultanahmet Cezaevi son yıllarda yapılan başarılı bir restorasyon ve yeniden işlevlendirme çalışması ile lüks bir otele dönüştürülmüştür. Yine İstanbul’da yer alan Gazanfer Ağa Külliyesi 1940’lı yıllarda restore edilip Belediye Müzesi olarak kullanılmış; 1990 yıllarda özgün mekansal kurgusunda oldukça büyük değişiklikler yapılarak Karikatür ve Mizah Müzesi olarak kullanılmaya başlanmıştır. Konya’da ki Karatay Medresesi ve İnceminareli Medrese yapıları 1950’li yıllardan beri müze olarak

kullanılmaktadırlar. Bu kullanım sonucunda da yapıların ana mekan kurguları mümkün olduğunca korunmaya çalışılmış, özgün yapı karakterleri zarar görmemiştir.

Ermenek Tol Medrese

Yapının Yeri ve Bugünkü Durumu : Karaman ili Ermenek ilçesi, Çınarlısu Mahallesinde atıl durumda olan Tol Medrese, bugün kaderine terk edilmiştir (Şekil 1), (Fotoğraf 1-Fotoğraf 2).

İnşa Tarihi ve Banisi : Taç kapının üzerinde bulunan kitabesine göre; H-739, M-1339 yılında Karamanoğlu Bedrettin Mahmut Bey'in oğlu "Emir Musa" tarafından yaptırılmıştır (Konyalı 1967, s.716; Kuran 1969, s.221; Önge 1966, s.10; Sözen1970, s.131) (Fotoğraf 3).

Mimarı ve Ustaları : Yapan mimar ve ustalar bilinmemektedir. H-1120, M-1611 yılında Şahin adında bir usta tarafından yapılan onarım, yan eyvan kemerinde bulunan tamir kitabesinde yer almaktadır (Konyalı 1967, s.717) (Fotoğraf 4).

Kitabeleri : Taç kapıda yer alan ve 70×35cm ebadında olan kitabede "*bu mübarek medreseyi 740 yılında Gazî, ibadet eden, bilgin ve büyük emir Karamanolğlu Mahmut oğlu, din ve dünyanın zîneti (Baba-iid-din) Musa yaptırdı*" denilmektedir (Konyalı 1967, s.716; Kuran 1969, s.221; Önge 1966, s.10; Sözen1970, s.131). Medrese içerisinde yan eyvan kemeri üzerinde yer alan başka bir kitabede de medresenin H-1120, M-1611 yılında Şahin isminde biri tarafından tamir edildiği belirtilmektedir (Konyalı 1967, s.717)

Plan Özellikleri : Anadolu'da 12.yy'dan sonra geliştiğini gördüğümüz medreseler, plan şeması olarak birbirine benzemekle beraber ortada yer alan avlunun açık ya da kubbeyle örtülü olmasına göre açık ve kapalı avlulu, açık ya da kapalı avlulu medreseler de kendi içerisinde tek veya çift katlı olarak gruplandırılabilirler. İncelediğimiz Ermenek Tol Medrese; açık avlulu, üç eyvanlı, ve tek katlı medreseler grubuna girmektedir.

Tol Medrese, Toros dağlarının yamacına yaslanmış Ermenek şehrinin, nispeten az meyilli ve kayalık bir arazisi üzerine inşa edilmiştir. Dışarıya çıkıntı yapmayan, giriş eyvanına doğru içeri alınmış ve yükseltilmiş taç kapı, ana eyvan, yan eyvan ve açık avlusuyla birlikte kurgulanmış bir yapıdır. (Şekil 3-Şekil 4-Şekil 5-Şekil 6-Şekil 7).

Ermenek Tol Medresenin girişi doğuda yer alan taç kapıdandır.Taç kapıdan medresenin giriş eyvanı olarak tanımlanan mekana girilmektedir. Giriş eyvanının üzerinde, taç kapıya açılmış penceresi bulunan fevkani bir oda yer almakta olduğu söylenmektedir (Dülgerler 1995, s.129; Konyalı 1967, s.715; Kuran 1969, s.221). Ancak günümüze kadar, bu mekanın boyutlarını belirlemeye yarayacak kadar bir iz kalmamıştır. Giriş eyvanı yaklaşık 8×9m ebadında, açık avluluya açılmaktadır.(Şekil 2). Avlu ortasında boyutları kareye yakın bir havuz yer almaktadır Ana eyvan girişin karşısında yer alırken, yan eyvan eksende olmayıp avlunun kuzey batı köşesine alınmıştır. Yan eyvanın burada bulunuşu bize, "*Kayseri Seraceddin Medresesi'ni*" anımsatmaktadır (Sözen 1970, s.133)

**Kültür Mirasının Sürekliliği İçin Anıtsal Binaların Yeniden Kullanılması Bağlamında Ermenek
Tol Medrese**

(Fotoğraf 13). Açık avlulu, tek katlı ve üç eyvanlı bir plan şemasına sahip olan yapının; ana eyvanın bulunduğu batı yön dışında avlunun üç tarafı, üzeri beşik tonozla örtülü mukarnas başlıklı ve birbirlerine kemerler ile bağlanmış olan, dokuz sütunun taşıdığı, revaklarla çevrilmiştir (Fotoğraf 10). Bunlardan yan eyvan ve revak kemerlerinde yer alan kemer kilit taşlarında kabartma şeklinde yıldızlar bulunmaktadır . Kabartma şeklindeki yıldızların XIX yy'da yapılan onarımlar sırasında yapılmış olabileceği belirtilmektedir (Önge 1966, s.10). (Fotoğraf 11- Fotoğraf 12)

Giriş eyvanının karşısında, batı yönünde avludan iki basamakla yükseltilmiş ana eyvan yer almaktadır. Bu mekan; en, boy ve yükseklik ölçüleri ve üst örtüsü ile diğer mekanlardan ayrılmaktadır. Üzeri beşik tonozla örtülü olup batı duvarında dışarı açılan, parmaklıklı, dikdörtgen biçiminde bir alt ve sivri kemerli bir üst penceresi yer almaktadır (Fotoğraf 14).

Ana eyvanın kuzeyinde yer alan kubbeli odanın girişi, iki basamakla yükseltilmiş, üzeri tonozla örtülü olan yan eyvandan sağlanmaktadır (Fotoğraf 15). Kışlık oda olarak adlandırılan bu mekanda biri ana eyvana, diğerleri dışa açılan üç adet pencere yer almaktadır. Önceleri kışlık dersane olarak kullanılan bu mekan sonradan türbeye dönüştürülmüştür (Konyalı 1967, s. 718). Fakat oda içerisinde mezar taşı bulunmamaktadır.

Medresenin türbesi olan güneydeki kubbeli odaya giriş, avlu revağına açılan sade bezemeli bir kapıdandır (Fotoğraf 16). Bu mekan güneye ve batıya açılan iki büyük dikdörtgen pencere ile aydınlatılmaktadır. Üzeri kubbe ile örtülüdür, kubbeye geçiş elemanı olarak Türk üçgenleri kullanılmıştır. Konyalı'nın (1967:715-717) belirttiğine göre; *"bu odalarda onar, on beşer mezar ve sanduka vardı. Buraya Karamanoğlu hanedanından bir çok kişiler gömülmüştü. Fakat bize kadar isim ve ölüm yılı bulunan hiçbir kitabeli taş gelememiştir "*.

Ana eyvanın sağındaki ve solundaki kubbeli odaların haricinde on bir adet daha mekan yer almaktadır. Avlunun güneyinde, revaklı kısımdan girilen ve mazgal pencerelerle aydınlatılan dört adet öğrenci hücresi olduğu düşünülen mekanlar yer almaktadır. Bu hücrelerin üzeri beşik tonozlarla örtülüdür. Avlunun kuzeyinde, revakların arkasında, yan eyvanın doğusunda avludan girilen ve küçük mazgal pencerelerle aydınlatılan kuzey doğu köşedeki büyük, diğer ikisi küçük, üç mekan daha yer almaktadır. Bu mekanların üzerleri de beşik tonozlarla örtülüdür. Avlunun doğusunda, giriş eyvanının iki yanında üzeri beşik tonozlarla örtülü birer mekan bulunmaktadır. Giriş eyvanının güneyinde yer alan odada, dama çıkılan bir merdiven yer almaktadır (Fotoğraf 3.17). Bu mekanın yanında, birbirine geçiş sağlanan iki ayrı mekan daha bulunmaktadır. Bunlardan güney doğu köşede yer alan mekanın güney duvarında, orijinal alçı bir ocak vardır. Ocağın bulunduğu kısma geçiş sonradan örülmüş duvarda bırakılan açıklıktan sağlanmaktadır (Fotoğraf 18).

Malzeme ve Teknik Özellikler : Tol Medrese'nin yapımında yörede bol bulunan ve yapı malzemesi olan kireç taşı, kesme taş olarak ; yüzeyleri bosajlı olarak kesilmiş, şaşırtmalı bir şekilde yatay olarak istiflenerek kullanılmıştır.

Medresenin iç ve dış duvarları tümüyle kesme taştandır. Revakların arasında yer alan kemerle, üst örtüdeki tonozlar ve taç kapı kesme taştan inşa edilmiştir. Eskiden toprakla örtülü olan medresenin damı sonradan onarım sırasında kesme taşla kaplanmıştır. Ana eyvanın iki yanında yer alan kubbeli odaların kubbeleri içten kaba yonu taşla örülmüş, kare plandan kubbeye geçişi sağlayan üçgen bingiler ise tuğla malzemeyle örülmüştür (Dülgerler 1995, s. 129).

Bezeme Özellikleri : Bugünkü haliyle Tol Medrese'nin özelliklerinden bahsedilebilecek nitelikteki bezemeleri doğuda yer alan taç kapısında yoğunlaşmıştır (Fotoğraf 19). Tol Medrese'nin taç kapısı, girişte düşey çizgilerin belirginleşmesiyle dikkat çekmektedir. Abartılı bir şekilde yükseltelen taç kapı beylikler devrinin değişen mimari sistemini yansıtmaktadır (Önge 1966, s.9). Taç kapı, genellikle Selçuklu eserlerinde olduğu gibi, cephe yüzeyinden dışarıya fazla taşınılmamıştır. (Fotoğraf.5).

Taç kapının kuzey ve güneyinde yer alan yan duvarları; yarım sekizgen planlı mihrabiyelerle derinleştirilmiş olup, bunların iki tarafında üzeri bezemeli başlıkların oturduğu, birer sütunçe vardır (Fotoğraf 6). Mihrabiyelerin üzerinde beş sıra halinde düzenlenmiş mukarnaslar yer almaktadır. Mukarnasların dışında yer alan bir sivri kemer ve kemerin pahlı profili, mihrabiyenin kaidesinden yanlara kadar inerek bir çerçeve oluşturmaktadır. Mihrabiye kemerinin hemen üzerinde dört adet yuvarlak kabara yer almaktadır. Bu kabaların hemen üzerinde mukarnaslı konsol silmeler mevcuttur. Silmelerin üzerinde, alttaki nişlerin devamı hissini veren, altında ve üstünde sivri tonozlar olan silindir şeklinde nişler yer almaktadır. Sağ taraftaki nişin kemeri yalnızca bir çift kemer olarak işlenmiştir (Fotoğraf 6.).

Taç kapıda mihrabiyelerin yanında yer alan sütunçeler; kübik kaidelerden itibaren yükselerek, özellikle mihrabiye içine doğru yer alan üç sıra mukarnaslı konsol silmenin altında sonlanmaktadır. Mihrabiyenin kenarında, sadece ön kısımda birbirine dolanıp, çifte sütunçeler şeklinde tekrar yükselerek, taç kapının mukarnaslı kavsarasının altında bitmektedir. Taç kapı kavsarası ile taç kapının çevresini teşkil eden silmelerin arasında kalan köşelere, üzeri geometrik geçmelerle işli birer pramid şeklinde kabara yerleştirilmiştir (Fotoğraf 7).

Taç kapıda, araları küçük motiflerle süslenmiş ve alt kısmı bitkisel motiflerle bezenmiş, basık kemerli giriş açıklığı yer almaktadır (Fotoğraf 8). Kapı kemerinin üstünde ve iki yanda uçları koç boynuzu şeklinde kıvrılmış ve üzeri rumi geçmelerle bezeli, üçgen şeklinde iki kabartma mevcuttur. Giriş kapısının üzerindeki kemer ile mukarnas dizisi arasında dikdörtgen bir pencere yer almaktadır. Böyle bir pencere kullanımına Divriği Şifahanesinde de rastlanmaktadır. Pencerenin üst kısmında medresenin Arapça inşa kitabesi yer almaktadır. Kitabenin bitiminde mukarnas dizisi başlamaktadır (Fotoğraf 9).

Medresede yer alan kubbeli mekanlarda ise kapı ve pencerelerin çevresinde yoğunlaşmış süslemeler vardır. Medrese eyvanında, kubbeli odalarda her ne kadar çini bezemelerden söz edilse de bugün bunlardan hiçbir iz kalmamıştır (Sözen 1970, s.134).

Ana eyvanın kuzeyindeki kışık dershaneye, yan eyvanda yer alan, sade bezemeli bir kapıdan girilmektedir. Basık kemerli giriş kapısını, yarım yıldız

motifleriyle süslenmiş bir bordür çerçevelemektedir. Bu hacmin duvarları moloz taştan, kubbesi ise tuğla ile örülmüştür. Kubbe Türk üçgenleriyle duvarlara oturtulmuştur. Fakat bu üçgen bingilerin hemen alt kısmında, pencereler ile kapı arasında, alt tarafı geometrik motiflerle süslü ve duvar yüzeyinden hafifçe çıkıntı yapan bir taş silme mekanı dolanmaktadır (Fotoğraf 20) . Eskiden burada yer alan sandukanın, alçı içine patlıcan moru çiniler kullanılarak sıra halinde oluşturulan palmet motifler ve etrafındaki çini dolgularla oluşturulmuş bezemesi olduğu, Karaman Müzesine kaldırılan parçalardan anlaşılmaktadır (Sözen 1970, s.134).

Avlu revağında yer alan sivri kemerlerin kilit taşlarında yıldız şeklinde kabartmalar vardır. Kemerler, köşeleri farklı mukarnas dilimleriyle işlenmiş başlıklar ile bunları taşıyan taş sütunlara oturtulmuştur. Eskiden ana eyvan duvarlarının çini ile bezeli olduğu söylenmekte ise de bu gün bu çinilerden hiçbir iz kalmamıştır (Sözen 1970, s.134).

Cephe Özellikleri: Medresenin girişinin yer aldığı doğu cephesinde yoğun bezemelerle işlenmiş taç kapısı yer almaktadır. Yapının diğer cepheleri Selçuklu Dönemi mimari yapılarında görüldüğü gibi oldukça sade bir şekilde yapılmıştır. Medresenin batı cephesinde, eyvan duvarında, üstte sivri kemerli alt kısımda düz atkı sistemli pencere yer almaktadır. Yine aynı cephede medresenin kubbeli odalarının kemersiz dikdörtgen şeklindeki pencereleri yer almaktadır. Medresenin diğer duvar yüzeylerinde ise hücrelerin mazgal pencereleri bulunmaktadır. Yapının tüm cephelerinde çatı suyunu almak için yapılmış olan çürtenler yer almaktadır. (Fotoğraf 21-Fotoğraf 22).

Tamirat ve Tadilatlar : Medrese içerisinde yan eyvan kemerinin üzerinde yer alan bir kitabede medresenin H-1120, M-1611 yılında Şahin isminde biri tarafından tamir edildiği belirtilmektedir. Medresenin gördüğü bir başka onarım, 1964 yılında Vakıflar Bölge Müdürlüğü kontrolünde yapılmıştır. Restorasyondan önce bir kısım hücrelerin tonozları, avlunun da revakları çökmüş, sütunlar ve sütun başlıkları da kaybolmuştur. Ana eyvanın tonozu da orijinalini daha önceden kaybetmiş, restorasyon öncesinde çamur harç ve adi moloz taşla tekrar inşa edilmiş bir durumdadır. Girişin iki yanında yer alan köşe odalarda yer yer çatlaklar ve nemden kaynaklanan sorunlar olmuştur. Medrese bu yıllarda molozlarla dolu bir yığıntı şeklini almıştır (Konyalı 1967, s.716).

1964 yılında Vakıflar Bölge Müdürlüğü aslına uygun olarak yapılmayan gereksiz ekleri kaldırmış, yıkılan ve eksik kalan parçaları tamamlamak suretiyle onarmıştır. Bu onarım 1968'de tamamlanmıştır. Bu tarihten sonra medrese günümüze gelene kadar pek ciddi bir onarım görmemiştir. Bu tarihten sonra 2005 yılında Mimar Fikri Aktan tarafından restorasyon projeleri hazırlanmış, fakat henüz uygulamaya geçilmemiştir.

Yapıya Önerilmiş veya Uygulanmış İşlevler: Medrese içerisinde yan eyvan kemerinin üzerinde yer alan bir kitabede medresenin H-1120, M-1611 yılında Şahin isminde biri tarafından tamir edildiği belirtilmektedir. Bu onarımdan sonra işlevini sürdüren medrese, 17. yüzyıldan sonra yavaş yavaş yıkılmaya başlamış, bir takım küçük onarımlarla yine eğitim-öğretim amacıyla kullanılmaya devam edilmiştir. 1924 yılında çıkartılan Tevhidi Tedrisat

kanunıyla medrese kapatılmış ve uzunca bir müddet kullanılmamıştır. 1964 yılında Vakıflar Bölge Müdürlüğünün yaptığı onarım sonrasında 1968-1982 yılları arasında “Halk Kütüphanesi” olarak kullanılmıştır. 1970-1972 yılları arasında kütüphane olarak kullanıldığı sırada giriş eyvanının doğusunda yer alan küçük oda İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından “Halk Eğitim Merkezi” olarak kullanılmıştır. 1982 yılında kütüphanenin taşınmasıyla beraber yapı, belediye tarafından belirli dönemlerde sergi amaçlı olarak kullanılmıştır*.

Yapının Bugünkü Durumu ve Bozulma Nedenleri : Yapının orijinalinin ana yol seviyesinden 2m. aşağıda olması, yoğun kar suları ve yağmur sularının çevresinde birikmesine sebep olmaktadır. Bu da ciddi hasarlara sebebiyet vermektedir. Yapıda, 1964 yılındaki restorasyon sırasında kullanılan taşlarda da zemindeki sudan kaynaklanan erimeler görülmektedir. Yapının zeminden aldığı su, çevresinde yer alan yoğun araç trafiği, güney kısmının futbol sahası yapılmak için boşaltılması ve bu kısma araç trafiği için yeni bir yol açılması vb. yapıda bazı deformasyonlara sebep olmuştur. Bunun sonucunda da oturmalar meydana gelmiştir. Oluşan oturmalar nedeniyle duvarlarda çatlaklar oluşmuştur (Fotoğraf 25-Fotoğraf 26). Özellikle ana eyvanda, revaklarda ve kubbeli odalarda oluşan çatlaklar ciddi boyutlara ulaşmıştır. Medresenin onarımı sırasında yapılan kireç sıvalar, yer yer dökülmüştür. Bu sıvalar duvarlarda kullanılan kireç taşının hava almasını engellediğinden rutubete neden olmakta ve odalarda sağlıklı görüntüler ortaya çıkararak, asıl yapı malzemesinin de rutubetten dolayı erimesine sebep olmaktadır.

Medresenin yapımında kullanılan kireç taşı suya son derece dayanıksızdır. Özellikle taç kapıda (orjinalliğini kaybetmeyen medresenin tek parçası) kullanılan kesme taşın özellikleri nedeniyle tabiat koşulları sonucu meydana gelen doğal bir tahribat söz konusudur. Zengin bezemeli taç kapının; sağında ve solunda yer alan mihrabiyelerde, özellikle mukarnaslı bölümde; sağ ve sol silmelerde bu tahribatlar daha çok görülmektedir (Fotoğraf 24). Burada hangi anlayışla yapıldığı belli olmayan çimento harcı uygulamaları yer almakta; bu da orjinal taş kullanımına malzeme farklılığından dolayı ters düşmektedir. Ayrıca taç kapıda, zeminin su almasından kaynaklanan oturmalar nedeniyle öne doğru bir eğilme söz konusudur. Eğer zeminde daha fazla bozulma ve oturma olursa taç kapı çökme tehlikesi ile karşı karşıyadır. Medrese hücrelerinin duvarlarında, avluda yer alan revak kemerlerinin yüzeylerinde dökülmeler, kırılarak ayrılmalar vardır. Özellikle revak kemerlerinde bu yıkılma ve ayrılmalar daha fazla gözlemlenmektedir.

Sonuç olarak, yapının zeminden aldığı su, çevresinde yer alan yoğun araç trafiği, güney kısmının futbol sahası yapılmak için boşaltılması ve bu kısma araç trafiği için yeni bir yol açılması, bilinçsiz kullanımlar , yapının bakımsız bırakılması, gerekli özen gösterilmeden yapılan restorasyon çalışmaları ve insanların burada define aramaları nedeni ile yapılan kazılar medreseyi bugünkü haline getirmiştir.

* Bu bilgiler eski kütüphane memurlarında Hüseyin Üzümcü ‘den (78 yaşında) alınmıştır.

Sonuç

Günümüzde anıtlar; gerek mekan düzeni, gerekse boyut açısından fonksiyonlarını kaybetmişlerdir. Bu yapıları olumsuz yönde etkileyen ekonomik koşullar, koruma bilinci eksikliği ve spekülasyon etkenlerinin de zorlamasıyla yapıların pek çoğu kullanılmadıkları süreç içerisinde bakımsız ve harap düşmektedirler (Yonat 1986). Anıtsal binaları korumanın en iyi yolu, onları insan kullanımına sunmaktır. Fakat bunda amaç korumak, araç ise yeniden kullanmak olmalıdır. Böylelikle bu yapıların belirli periyotlarda bakımlarının yapılması söz konusudur. Fakat bu yapıların kullanımı, kesinlikle yapıların tarihi kimliğine saygılı bir amaç çerçevesinde olmalıdır. Yani yeni işlev yapı için bir araç olmamalıdır; yapının kültür varlığının devamlılığı için bir araç olmalıdır. Bu bağlamda Ermenek Tol Medrese yeni bir işlevle kullanılarak yaşatılması ve gelecek kuşaklara aktarılması gereken bir yapıdır.

Ermenek Tol Medrese mimarlık tarihi ve sanat tarihi açısından önemle üzerinde durulması gereken bir yapıdır. Selçuklu medreselerinde kullanılan oran ve ölçüler burada değişme uğramıştır (Sözen 1970, s.134). Yapıda değişen ölçüler ve taç kapıdaki bezemeler, Selçuklu sanatından Osmanlı sanatına geçişin ilk belirtileridir. Yüksek bir taç kapı, avluya ve diğer odalara göre çok geniş bir ana eyvan, ilk bakışta belirlemekte ve diğer bölümleri zayıflatmaktadır. Taç kapıda yer alan bezemeta da bir değişikliğe uğrama söz konusudur. Taç kapıda yer alan pencere de göz önüne alınması gereken diğer bir noktadır. Giriş eyvanının içine alınan taç kapı basık kemerle içe açılmaktadır. Bu biçimiyle de Selçuklu üslubundan ayrılmaktadır. Yapının, bütün bunların dışında farklı bir özelliği de; avlunun kuzeyinde yer alan yükseltilmiş yan eyvanıdır. Bu mekan kışık dershanenin önünde yer alan bir hol durumundadır. Ayrıca Selçuklu medreselerinde giriş eksenini yönünde uzayan avlu, bu yapıda hücreler yönünde genişlemiştir. Dışarıya çıkıntı yapmayan, giriş eyvanına doğru içeri alınmış ve yükseltilmiş taç kapı, ana eyvan, yan eyvan ve revaklı açık avlusuyla birlikte Ermenek Tol Medrese değişik mimari özelliklere sahip bir yapıdır. Önemli olan diğer bir nokta da, Selçuklu ve Osmanlı mimarisi arasında bir köprü görevi gören yapının; Beylikler döneminden Karamanoğulları Mimarisini, tüm özgünlüğüyle yansımasıdır. Bu yapıda Selçuklulardan alınan mimari kültür farklı bir sentezle yorumlanmıştır.

Günümüzde kullanılmayan Tol Medrese; bir zamanlar medrese, türbe ve halk kütüphanesi olarak kullanılarak değerlendirilmeye çalışılmıştır. Temennimiz yapının bir an önce Vakıflar Bölge Müdürlüğüne restorasyonu yapılarak, yeri, konumu ve mekan özelliklerine ters düşmeyecek şekilde yeni bir fonksiyon verilerek kullanıma açılmasıdır. Medrese yapıları, anıt kapsamında I. derece yapı grubuna girdikleri için, içi ve dışı ile olduğu gibi korunması gereken yapılarıdır. Verilen yeni fonksiyonun getireceği mekansal özellikleri sağlayamadığı durumlarda müdahale kabul etmezler. Bu sebeple yapının, yapıldığı dönemki işlev şemasına en yakın şemaya sahip olan bir işlevle kullanılması uygun olacaktır.

Venedik Tüzüğü'nün işlev dönüşümü ile ilgili olarak 5.maddesinde belirtildiğine göre; "anıtların korunması her zaman onları yararlı bir toplumsal

amaç için kullanmakla kolaylaştırılabilir. Bunun için yeniden kullanım arzu edilir, fakat bu nedenle yapının planı yada bezemesi değiştirilmemelidir. Ancak bu sınırlar içerisinde işlev değişikliğinin gerektirdiği değişimler tasarlanabilir ve buna izin verilebilir”, denilmektedir. Carta Del Restaura'nın 4.maddesinde işlev dönüşümüyle ilgili olarak; “yaşayan, yani ayakta duran anıtlara yalnızca özgün işlevinden çok uzak olmayan ve binada gerekli uygulamaların önemli hasara neden olmayacak şekilde yapılabileceği yeni kullanımlar verilmesi kabul edilebilir”, denilmektedir. Oysaki medrese yapıları, değişen sosyal ve ekonomik düzen, çağın gereksinimleri, çevresel etkenler ve değişen eğitim sistemi nedeniyle özgün işlevleri ile kullanılmamaktadırlar. Bu yapıların özgün işlevlerine yakın bir işlev verilmesi de söz konusu değildir. Yapıların tekrar eğitim amaçlı kullanılması bir çok sorunu da beraberinde getirecektir.

Ancak bütün bu yeni önerilerinden önce iyi bir işlev analizi yapılması gerekmektedir Hangi mekan hangi amaçla kullanılacak; mekanın buna işlevsel ve boyutsal olarak cevap verip veremeyeceği irdelenmelidir. Bina içindeki alanların ve mekanların birbirleri ile ilişkileri, kullanıcılar ve çeşitli servisler için ulaşım olanakları, belli kullanıcı grupları için doğru boyutsal kriterlerin sağlanması, güvenlik, esneklik, iletişim, sirkülasyon, otopark, vb özel kullanıma yönelik ihtiyaçların değerlendirilmesi gerekmektedir. Yapı, yeni fonksiyonla kullanıma açıldığı zaman teknik, işlevsel ve davranışsal performanslara cevap verebilecek nitelikte olmalıdır.

Bu kararlar kapsamında, Ermenek Tol Medrese için önerilebilecek olan yeni işlev; yapının tekrarlanan hacimlerden oluşması, açık avlusu ve bu avluya açılan iki eyvanın yer alması, yakın çevresinde bir ilköğretim okulu bulunması ve şehir merkezine çok yakın bir konumda yer alması sebebiyle, İstanbul Süleymaniye Medresesinde olduğu gibi kütüphane olarak kullanımı olabilir. Bu kullanımda öğrenci hücreleri; kitap deposu ve servis mekanları, kışlık dersane; okuma salonu , yarı açık eyvan; okuma salonu, köşe hücreler ise idari birimler olarak düzenlenebilir. Fakat verilen yeni işlev kararları doğrultusunda, çağdaş konfor koşulları içerisinde yapının hizmet sunabilmesi için bazı teknik servislerin yapıya eklenmesi gerekmektedir. Yapıda wc, ısıtma ve servis mekanları için getirilecek olan çözüm ile öğrenci hücrelerinin asıl amacına uygun olarak kullanılamaması söz konusu olmaktadır. (Şekil 8)

Yapının özellikleri ve mekan boyutları da düşünülürse yapının, İstanbul Cafer Ağa Medresesinde olduğu gibi Türk el sanatlarının eğitimi, uygulaması ve pazarlamasının gerçekleştirildiği bir kültür merkezi olarak işlev verilmesi de söz konusu olabilir. Bu kullanımda öğrenci hücrelerinin araları açılarak el sanatları uygulama mekanları oluşturulabilir. Kışlık dersane ve yan eyvan sergi mekanı olarak; köşe odalarda idari birimler ve hizmet mekanları olarak düzenlenebilir. Özgün işlevi eğitim olan bir medrese yapısının, çağın gereksinimlerine paralel olarak tekrar eğitim amacıyla kullanılması oldukça olumlu bir yaklaşımdır (Şekil 9). Fakat söz konusu kullanımda hücrelerin mekansal olarak boyutları yetersiz kaldığı için aralarının açılarak kullanılması I. Derece yapı grubuna giren medrese yapısı bu tür bir müdahaleye olanak vermemektedir. Böyle bir müdahale yapının mekansal kurgusunu bozmaktadır.

Kültür Mirasının Sürekliliği İçin Anıtsal Binaların Yeniden Kullanılması Bağlamında Ermenek Tol Medrese

Öte yandan yapı için önerilebilecek olan diğer bir işlev de yapının “Müze” şeklinde kullanılması olabilir. İlçe, yörede bulunan bir çok taş ve ahşap eserin sergilenmesi sıkıntısı ile karşı karşıyadır. Bu açığı kapatmak adına yapının müze olarak kullanımı uygun olmaktadır. Bu kullanımda mevcut öğrenci hücreleri, kubbeli odalar, ana eyvan ve avlu sergi mekanı olarak kullanılabilir (Şekil 10). Ayrıca yörenin iklim özellikleri dikkate alındığında; avlunun üst kısmının şeffaf bir örtü elemanı ile örtülmesi konusu gündeme getirilebilir. Bu kullanım için gerekli bir uygulama olsa da yapının özgün şemasına bir müdahale olarak görülebilmektedir. Yapı çevresinde servis mekanlarının çözümlenebilmesi için yapılacak olan ek yapılara yeterli yerin olmamasından dolayı bu mekanlar; medresenin doğusunda, giriş eyvanının yanında yer alan öğrenci hücresi içerisinde çözümlenebilir. Fakat diğer önerilerde de karşılaşılan bir sorun olarak, yapıda wc, ısıtma ve servis mekanları için getirilecek olan çözüm ile öğrenci hücrelerinin asıl amacına uygun olarak kullanılmaması söz konusu olmaktadır.

Yukarıdaki öneriler de yapı için “edilgen bir yaşatma” anlayışı vardır. Yani anıtsal binaların çatı ve duvarlarıyla dondurulmuş bir maket, bir mumya niteliği ile korunmalarını ya da daha ileri bir anlayışla iç mekanlarında sanat ve sanat dallarını barındıran müze vb. şekilde yararlanılmasını mümkün kılacak şekilde bir yaklaşım söz konusudur.

Yapı için önerilebilecek bir başka işlevde “etkin bir yaşatma anlayışı” ile “kuyumcular çarşısı” olarak kullanımı olabilir. Burada anıtsal yapıya çağdaş bir fonksiyon vermek ve çağdaş yaşama etkin olarak katmak söz konusudur. Bu noktada tarihi doku, mimari değerler ve insan varlığı gözetilmelidir. Bu kullanımda her bir hücre kuyumcu dükkanı olarak, kubbeli odalar daha büyük kuyumcu dükkanları şeklinde, eyvan ve avlu sosyal amaçlı ortak mekanlar olarak, yine hücrelerden biri çay ocağı, biri ıslak hacimler yer alacak şekilde düzenlenebilir (Şekil 11). Fakat böyle bir fonksiyonda güvenlik ön planda olduğu için yapının açık olan avlusunun şeffaf malzemeler kullanılarak kapatılması söz konusu olmaktadır. Tüm yapılan önerilerde yapılan müdahalelerin yapı için artısı ve eksisi bulunmaktadır. Sonuçta eğitim amacıyla yapılan bir yapının farklı bir amaç için kullanımı söz konusudur. Bunun da bir takım sorunları beraberinde getirmesi doğaldır. Önemli olan kabul edilebilir sınırlar içerisinde müdahalelerde bulunulması ve yapının insan kullanımına sunularak sürekliliğinin sağlanmasıdır. Bu bağlamda çarşı olarak yapı, insanlar tarafından aktif bir şekilde kullanılacaktır. Bu kadar aktif bir kullanım yıllara meydan okuyan bir yapı için biraz yorucu olabilir. Ama unutmayalım ki içinde canlılığın olmadığı bir yer canlı kalmaz.

Kaynaklar

ALTINOLUK Ü.,(1991), “*Özgün İşlevini Tamamen Yitiren Yada İşlevsel Olarak Eskiyen Yapıların Yeniden Kullanımı*”; *Tasarım Dergisi*, Sayı 14, S:102-104, İstanbul.

BARDAKÇI H. ,(1976), *Bütünlük Yönleriyle Ermenek*, Konya, S: 151-163.

DÜLGERLER O.N.,(1995), *Karamanoğulları Dönemi Mimarisi*, Doktora Tezi, İTÜ S:128, İstanbul.

FEILDEN, M.B. (1994), *Consevation of Historic Buildings, Formerly Director, International Centre for the Study of the Preservation and the Restoration of Cultural Property (ICCROM)*, S: 263-267, Rome.

GÖÇER, P.Ö. (2003). “Devingen Toplum Esnek Mekanlar İster”, *Arredemonto Mimarlık Dergisi*, Sayı 2003/02, İstanbul.

KONYALI İ.H., (1967), *Abideleri ve Kitabeleri ile Karaman Tarihi*, İstanbul, S:715-721.

KÖROĞLU H., (1999), *Konya ve Anadolu Medreseleri*, Konya, S:76-151.

KUBAN D., (1994), *100 Soruda Türkiye Sanatı Tarihi*, İstanbul, S:124-125.

KULELİ E., (1998), *Özgün İşlevini Sürdüremeyen Anıtların Yeniden Kullanım Sorunları*, Yüksek Lisans Tezi, DEÜ, S:138, İzmir.

KURAN, A. (1969), *Anadolu Medreseleri*, Cilt I., ODTÜ, Mimarlık Fakültesi Yayını, Yayın No:9, Ankara.

ÖDEKAN A., (1977), *Osmanlı Öncesi Anadolu Türk Mimarisinde Mukarnaslı Taç kapı Örtüleri*, İstanbul, S:171.

ÖNGE Y., (1966), “Ermenek’te Karamanoğlu Emir Musa Bey Medresesi (Tol Medrese)”. *Ön Asya*, C.5. S: 9-11, Ankara.

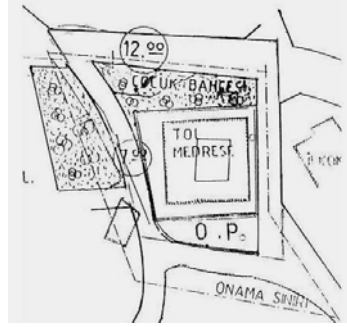
ÖZER B., (1989), “Olumlu ve Olumsuz Uygulanışlarıyla Mimari Yaratmada Tarih ve Geleniğin Yeri”, *Yapı Dergisi*, Sayı 35, S:36-38, İstanbul.

SÖZEN M., (1970), *Anadolu Medreseleri*, İstanbul, C. 1 S: 131-134 .

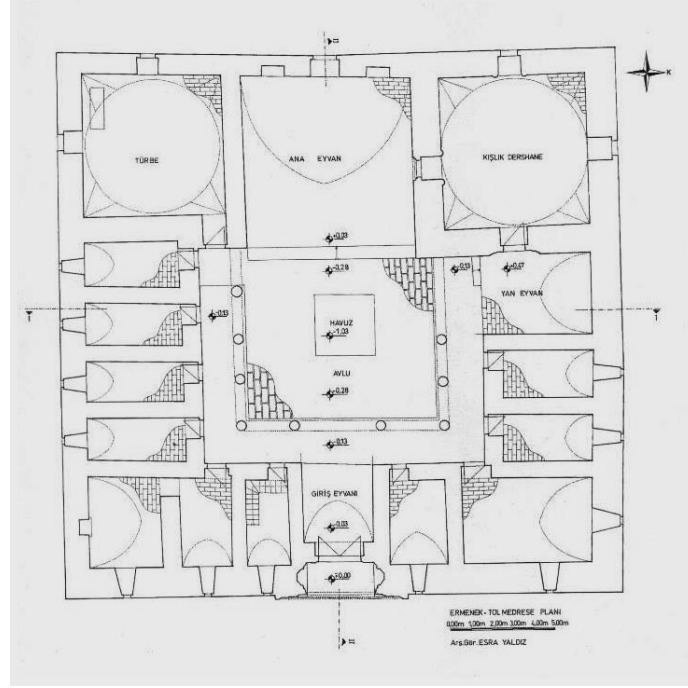
TEKELİ İ., (1989), “Kentsel Korumada Değişik Yaklaşımlar Üzerine Düşünceler”, *Türkiye II. Dünya Şehircilik Günü Kollojyumu*, Ankara.

Kültür Mirasının Sürekliliği İçin Anıtsal Binaların Yeniden Kullanılması Bağlamında Ermenek
Tol Medrese

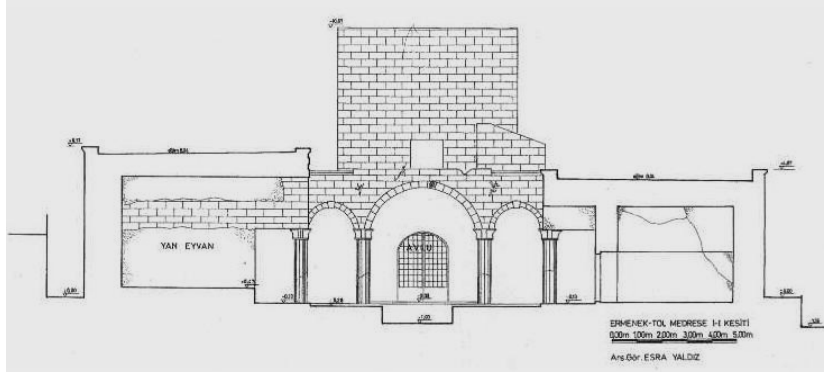
ŞEKİLLER

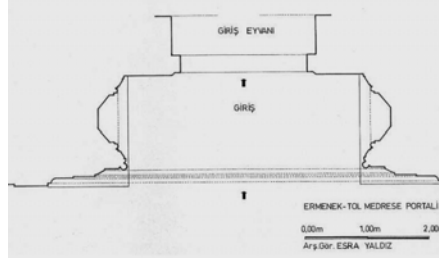
Şekil 1. Ermenek- Tol Medrese Vaziyet Planı (Vakıflar Bölge Müdürlüğü Arşivinden)

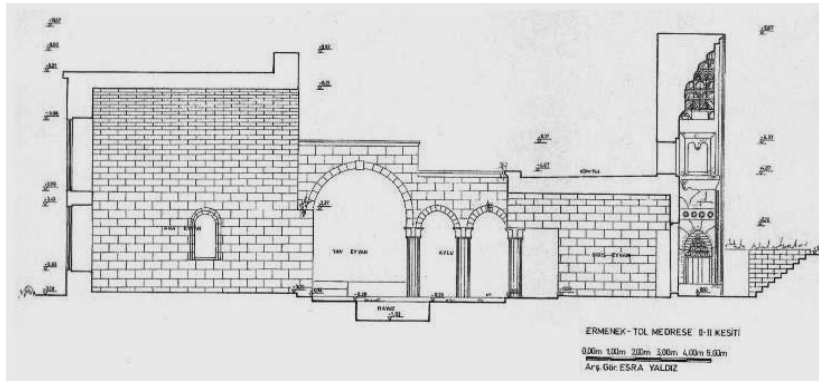
Şekil 2. Ermenek-Tol Medrese Planı

Şekil 3. Ermenek Tol Medrese Kesiti

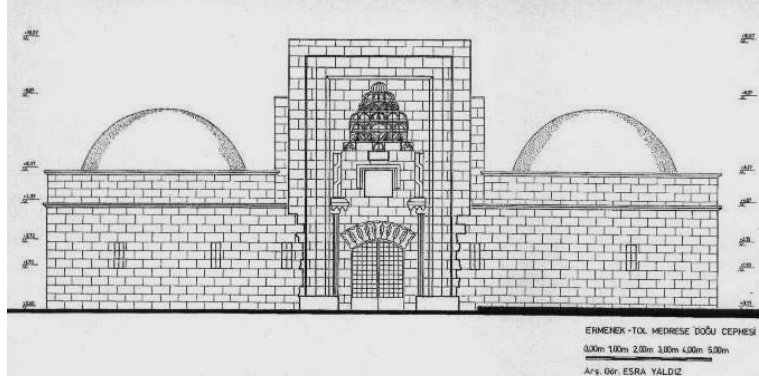

Şekil 4. Taç kapı Detayı

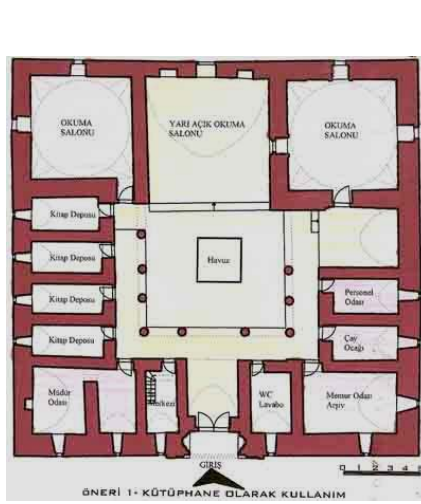
Şekil 5. Ermenek Tol Medrese Kesiti

Kültür Mirasının Sürekliliği İçin Anıtsal Binaların Yeniden Kullanılması Bağlamında Ermenek Tol Medrese

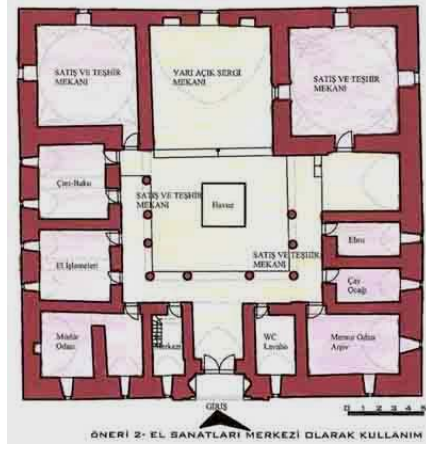

Şekil 6. Ermenek Tol Medrese Doğu Cephesi

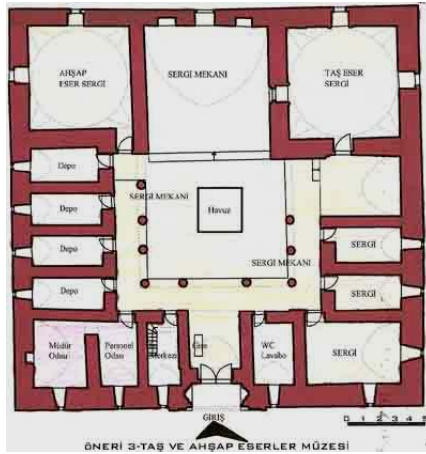
ÖNERİ ŞEMALAR

Şekil 8. Öneri Plan Şeması 1

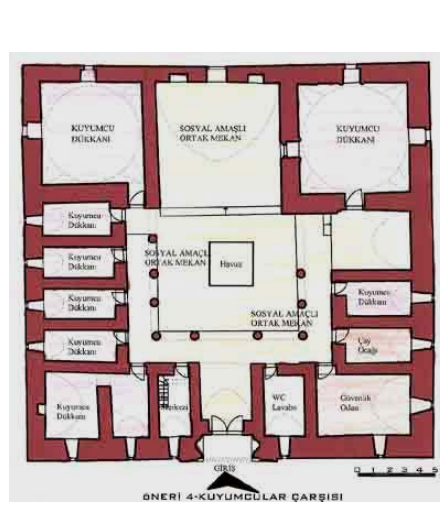

Şekil 9 . Öneri Plan Şeması 2

Şekil 10. Öneri plan Şeması 3

Kültür Mirasının Sürekliliği İçin Anıtsal Binaların Yeniden Kullanılması Bağlamında Ermenek Tol Medrese

Şekil 11. Öneri plan Şeması 4

FOTOĞRAFLAR

Fotoğraf 1. Ermenek Tol Medrese ve Çevresi

Fotoğraf 2. Ermenek Tol Medrese Giriş Cephesi

Fotoğraf 3. Ermenek Tol Medrese İnşa Kitabesi

Fotoğraf 4. Yan Eyvan Kemerli ve Üzerinde Yer Alan Kitabesi

Fotoğraf 5. Taç Kapı

Kültür Mirasının Sürekliliği İçin Anıtsal Binaların Yeniden Kullanılması Bağlamında Ermenek
Tol Medrese

Fotoğraf 6. Taç Kapıda Yer Alan Mihrabiye

Fotoğraf 7. Taç Kapı Mukarnaları Stünceleri ve Kabaralar

Fotoğraf 8. Basık Kemerli Giriş Kapısı

Fotoğraf 9. Taç Kapıda Yer Alan Pencere-Kitabe

Fotoğraf 10. Avluda Yer Alan Revaklar

Fotoğraf 11. Avlu Kenarında Yer Alan Revaklar

Kültür Mirasının Sürekliliği İçin Anıtsal Binaların Yeniden Kullanılması Bağlamında Ermenek Tol Medrese

Fotoğraf 12. Kemerlerin Oturduğu Sütun Başlığı

Fotoğraf 13. Yan Eyvan ve Revaklar

Fotoğraf 14. Ana Eyvan ve Avlu

Fotoğraf 15. Yan Eyvandan Girilen Kuzeyde ki Kubbeli Odanın Kapısı

Fotoğraf 16. Güneyde Yer Alan Kubbeli Odanın Bezemeli Kapısı

Kültür Mirasının Sürekliliği İçin Anıtsal Binaların Yeniden Kullanılması Bağlamında Ermenek
Tol Medrese

Fotoğraf 17. Medresenin damına çıkan Merdiven

Fotoğraf 18. Medresenin Güney Ksesinde Yer Alan Ocaklı Odaya Geçiş

Bahtiyar EROĞLU – Esra YILDIZ

Fotoğraf 19. Taç Kapı

Fotoğraf 20. Kuzeyde Yer alan Kubbeli Odada Duvar Yüzeyinde Dolanan Silme

Fotoğraf 21. Yapı ve Çevresi

Kültür Mirasının Sürekliliği İçin Anıtsal Binaların Yeniden Kullanılması Bağlamında Ermenek
Tol Medrese

Fotoğraf 22. Medresenin Güney Cephesi

Fotoğraf 23. Mihrabiyelerde Yapılan Uygulamalar

Bahtiyar EROĞLU – Esra YILDIZ

Fotoğraf 24. Revaklarda Meydana Gelen Çatlamalar

Fotoğraf 25. Yapıdaki Oynamadan Dolayı Hücreselerde Oluşan Çatlaklar